

Kültür

Enbiya YILDIRIM*

MUHTACA EL UZATMAK

“İbadet etmek sadece namaz kılmak veya oruç tutmak değildir. Bunlar elbette yerine getirilmesi gereken hususlardır ancak insanlara yardımda bulunmak, sağlık sorunu olanların tedavileriyle ilgilenmek de bir ibadettir. Bir insanın yüzünü güldürmekten daha hayırlı ne olabilir ki!”

Etrafımızda yaşayan insanlara şöyle bir göz gezdirdiğimizde, herkesin durumunun aynı olmadığını görürüz. Bazı insanlar sağlıklı iken bir kısmının hastalıklardan muzdarip olduğunu, bir kısmı maddî imkânlarının yerinde olması nedeniyle rahat bir yaşam sürerken bazılarının ise en temel ihtiyaçlarını karşılamada bile zorlandıklarını ve sıkıntılar içinde yaşadıklarını görürüz. Velhasıl, toplum pek çok açıdan farklılıklar arz eden, herkesin değişik şekillerde hayat sürdüğü bir yapı arz eder. Bu farklılıklar bizlere bir gerçeği de gösterir: O da, toplum içinde, gözetilmesi gereken, korunmaya, desteğe ve ilgiye muhtaç insanların bulunduğudır. Geçim sıkıntısı içinde çırpınan, evlerinin temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta çaresiz kalanlar, yoksulluk sebebiyle yaşama sevinçlerini, mutluluk ve huzurlarını kaybedenler böyledir. Keza sahipsizlik nedeniyle tek başlarına hayatlarını sürdürme durumunda olan yaşlılar ile

özürlü olmaları nedeniyle çalışamayanlar toplum içinde yardıma muhtaç olan diğer kesimlerdir.

Huzurlu toplumlar, hiç şüphesiz ki fertlerin birbirleriyle barışık oldukları toplumdur. İnsanların en temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları ve ülkede yaşayanlar arasındaki yaşam standardı arasındaki boşluğun son derece açıldığı ve muhtaçlarla ilgilenilmediği toplumlarda gerçek anlamda bir huzurdan bahsedilemez. Böylesi toplumlarda mal düşmanlığı baş göstereceği gibi insanların kanunî olmayan yollardan arzuladıkları yaşamı yakalama çabasına girmeleri de toplumun kanayan bir yarası olacaktır. Ekonomisini son derece ilerletmesine rağmen sosyal barışı sağlayamamış ülkelerdeki sosyal çalkantılar ile kargaşa ve hırsızlıkların çok fazla olması bunun göstergesidir. Esasında, devletler ellerindeki imkânları düşkünlere ve muhtaçlara seferber etseler bile herkese yetişmeleri imkânsızdır ve bunu

sürekli olarak devam ettiremezler, muhtaç insanların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalırlar. Böylesi durumlarda sorumluluk aynı ülkeyi paylaşan diğer yurttaşlara düşer. Bu ihmal edildiğinde de ortaya bahsettiğimiz tablo çıkar.

Sosyal hayata son derece önem veren dinimiz bu noktada da devreye girmekte ve toplumu bir beden azalarına benzetmektedir. İnsan vücudunun herhangi bir yerinde bir sızı olduğunda tüm beden nasıl rahatsız olur ve o eleme ortak olursa, toplumu paylaşan bireylerin de sıkıntı çeken insanların sorunlarını bir beden gibi paylaşmalarını ister. Bu hususa vurgu yapan Hz. Peygamber (s.a.v) toplumdaki her ferdi vücudun bir parçasına benzeterek bir aza rahatsız olduğunda diğer azalar nasıl bunun acısına ortak oluyorsa, herkesin diğer insanların dertlerine ortak olmalarını ister. Böyle demesi yanında kendisi de hayatında bunu uygulamış, göremediği insanların evlerine kadar

giderek sorunlarıyla ilgilenmiş, elindeki ihtiyaç sahiplerine vermekte tereddüt etmemiştir. Herkesin sorunlarıyla ilgilenmeyi bir borç bilmiştir.

Bunun yanında, yüce kitabımız Kuran, toplumu fertlerinin oluşturduğu bir aile gibi tarif etmektedir. (49/Hucurat, 10). Aile içinde yaşanan sorunlar ve mutluluklar nasıl her bir birey tarafından paylaşılır ve herkes buna ortak olursa, toplumsal mutluluk ve sorunlarda da herkesin kendini aile bireyi gibi hissetmesini ister. Bu gerçekleştiği zamandır ki, insanlar gerçek toplum bilincine ulaşmışlar demektir. Hz. Peygamber (s.a.v)'in müminleri birbirine kenetlenmiş yapı taşlarına benzetmesi ve bu yapı taşlarının bir binayı meydana getirdiğine işaret etmesi de aynı husu-

sa yapılan bir vurgudur.

Şimdi Hz. Peygamber (s.a.v)'in benzetmesini gözümüzde bir canlandıralım: Her bina küçük yapı taşlarından meydana gelmektedir. Bu yapı taşlarından bir kısmı olmadığında bina sağlam olmaz. Hele de bu yapı taşları binanın en kritik noktasında olursa, o binanın yıkılmaya maruz kalması her zaman muhtemeldir. Toplum içinde yaşamı bizlerle paylaşan insanlar da çeşitli sorunları nedeniyle diğerlerinden koptuklarında, yani sorunlarını halledemediklerinde binadan koparlar, belli bir aşamadan sonra toplum için zararlı bir konuma bile gelebilirler. Belki kendilerine bile zarar verirler. Sonuçta bunun cezasını toplumun tamamı çeker. İç huzur bozulur, insanlar yarınların-

dan ümitlerini keser ve herkesin üzerine karamsarlık hâkim olur. Sokaklar hatta evler bile güvenli olmaktan çıkar. Hırsızlıkların çok fazla artmasını bir de bu açıdan düşünün?

Esasında bu tür sıkıntıların nasıl giderileceğinin formüllerini dinimiz bizlere öğretmiştir. Zengin olanların yılda bir kez kazançlarından çok cüzi bir miktarı fakirlere vermelerini istemiştir. Bunun yanında ihtiyaç sahiplerine yardımda bulunmayı teşvik etmiş ve bunu sadaka olarak isimlendirmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v) bir hadislerinde bu hususta şöyle buyurmaktadırlar: “Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. O'na zulmetmez onu yalnız bırakmaz, bir kimse Müslüman kardeşinin ihtiyacını karşılasa, Allah da ona yardım eder.

Bir kimse bir Müslümanın sıkıntısını giderirse, Allah da kıyamet günü onun sıkıntısından birini giderir. Bir kimse din kardeşinin ayıbını örterse, Allah da kıyamet gününde onun ayıbını örter.” Hz. Peygamber (s.a.v) bir başka hadislerinde de “Fakirleri arayın, onları görüp gözetin. Siz ancak fakirleri-

kü yardım ettikleri kimselerin yerinde kendileri de olabilirlerdi veya yarın o duruma düşebilirler. Dolayısıyla karşısındakine iyilik yapan insan esasında kendisine iyilik yapmış olmaktadır. Ayrıca her şeyi görüp gözeten Allah yapılan iyiliklerin karşılığını hem bu dünyada hem de öteki dün-

yardım kuruluşlarının yaptığı yardımlar da ülkemizde oldukça fazla sayıda ihtiyaç sahibi bulunduğunu göstermektedir. Yapılan bilimsel çalışmalarda da bu sonucu görmek mümkün olmaktadır. Buradan hareketle etrafımızda pek çok ihtiyaç sahibi insan olduğunu söyleyebiliriz. Şunu

“Sosyal hayata son derece önem veren dinimiz bu noktada da devreye girmekte ve toplumu bir bedenin azalarına benzetmektedir. İnsan vücudunun herhangi bir yerinde bir sızı olduğunda tüm beden nasıl rahatsız olur ve o eleme ortak olursa, toplumu paylaşan bireylerin de sıkıntı çeken insanların sorunlarını bir beden gibi paylaşmalarını ister.”

nize yardım sayesinde yardım görür ve rızıklanırsınız.” buyurmaktadırlar.

İnsanların ihtiyaç sahiplerinin sorunlarıyla ilgilendiği, ellerinden geldiği kadar yardımcı olduğu, fakirleri ve düşkünleri gözettiği bir toplumda huzurdan başka bir şey bulunmaz. İnsanlar kendileriyle ilgilenen birilerinin bulunduğunu bildiklerinde yarınlarına daha umutlu bakarlar ve ümitsizlik içine düşmezler. Onlara yardım edenler de bundan büyük bir haz almalıdırlar. Çün-

yada verecektir. Allah Teâlâ bir ayet-i kerimede bu hususa vurgu yapmaktadır: “Sevdiğiniz şeylerden Allah için harcadıkça iyiliğe eremezsiniz, Her ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir!” (3/Al-i İmran, 92)

Bazı zenginlerin yaptıkları toplu yardımlarda yaşananlar hepimizin malumudur. İnsanlar birkaç parça kuru gıda kapabilmek için birbirini ezmede, kameralara görünmek için yüzlerini gizlemekte ve onurlarını korumaya çalışmaktadırlar. Çeşitli sosyal

iyi bilelim ki: İbadet etmek sadece namaz kılmak veya oruç tutmak değildir. Bunlar elbette yerine getirilmesi gereken hususlardır ancak insanlara yardımda bulunmak, sağlık sorunu olanların tedavileriyle ilgilenmek de bir ibadettir. Bir insanın yüzünü güldürmekten daha hayırlı ne olabilir ki! Bu nedenle sokağa çıktığımızda hayata bir de bu gözle bakmaya çalışalım. Böyle bakarsak el uzatılmayı bekleyen ne kadar insan olduğunun farkına varırız.

* Prof. Dr.